

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

96. Possint-ne in Baptismo assumi in Patrinos duo viri, unus ut interveniat nomine proprio, alter Procuratorio in nomine mulieris? Et supponitur, quod numerus Patrini in Baptismo designatus, & quod ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

ster in Baptismo filij aliorum pariter infidelium; si postea omnes convertantur, adhuc dici potest inter eos adesse impedimentum, ne ad invicem conjugari valeant.

2. Verum his non obstantibus sententia docti, & amicissimi viri non adhaereo, sed negativam teneo cum Pontio, Filiucio, Henriquez, Candido, Ledesma, Navarro, & aliis, quos citat & sequitur Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 2. disp. 7. quest. 13. & 14. quibus ego addo Conich. in 3. part. q. 72. artic. 10. Reginaldum tom. 2. lib. 32. num. 157. Sanchez de matrimon. lib. 7. disp. 60. num. 7. Rebellum part. 2. lib. 3. quest. 6. num. 6. Martinum Perez de matrimon. disp. 29. sect. 2. mem. .... Castrum Paluum tom. 4. tract. 19. punct. 11. §. 1. num. 4. Estium in 4. sent. dist. 6. §. 3. Ledesnam de matrimon. quest. 56. artic. 1. Emanuelem Sa verb. matrimonium, ubi de impediment. diriment. num. 5. Valentiam tom. 4. disp. 4. quest. 2. punct. 3. Palacium in 4. dist. 7. disp. 3. & alios penes ipsos.

3. Probat hanc opinio; nam cognatio spiritualis non est de jure divino naturali, neque de jure naturali positivo, sed tantum de jure Ecclesiastico, unde ejus obligatio eos tantum constringit, qui Ecclesiae legibus subiciuntur; sed infideles legibus Ecclesiae minime sunt subiecti; ergo cognationem spirituales contrahere non possunt. Secundò ex cognatione carnali, ad cognationem spirituales pollumus similitudinem trahere, sicut enim ex vita carnali, cognatio carnalis; ita ex vita spirituali cognatio spiritualis exoritur; & quemadmodum non habens vitam carnalem, alteri eam dare non potest; sic non habens vitam spirituales, eam alteri tribuere nequit. Manifestum est autem, infidelem non habere vitam spirituales, per quam in gratia Christi vivit; ergo eam dare non potest, & per consequens spirituales non generat; ex quo cognatio spiritualis oriri potest. Ergo, &c. Quod si contingat, infidelem aliquando filium fidelis baptizare, equidem Baptismum ab ipso collatum, esse validum, & ratum minime negamus; sed non per hoc habendus est tanquam Pater spiritualis baptizati: sed tanquam instrumentum necessitatis, quo sancta, & pia mater Ecclesia utitur in casu extremæ necessitatis; quando dignior minister haberi non potest; quod non sine magno pietatis affectu consuluit; ne videlicet infantes filij Christianorum absque Baptismi Sacramento decederent, ac proinde Regni caelestis hereditatem amitterent. Tertio ex cognatione spirituali obligatio exoritur, per quam patrinus baptizatum instituere tenetur: quemadmodum colligitur ex Concilio Tridentino, sess. 24. conf. 2. de reformat. & ex cap. in Catechismo, & seqq. de consecr. dist. 4. & nos in cap. 1. lib. 3. ver. precipuum autem munus, sufficienter probavimus. Sed quomodo infidelis poterit baptizatum opportuno tempore de rebus fidei Christianae instituere, cum hæc ipse penitus ignoret? Dicendum est ergo, quemlibet infidelem hujus cognationis spiritualis esse omnino incapacem.

4. Et post hæc scripta, præter Doctores citatos, inveni nominatim contra P. Averfam, nostram sententiam docere etiam P. Lugo de Sacram. lib. 2. cap. 7. quest. 7. n. 52. * Unde ex his colligo primo, infidelem, sive baptizet, sive susceptor sit in Baptismo, aut Confirmatione, nullo modo hanc cognationem contrahere, quia, ut dixi, illius incapax est. Colligo secundò, Hereticum baptizantem, vel personam in Baptismo, aut Confirmatione suscipientem, contrahere hanc cognatio-

Tom. I.

nem; quia caractere Baptismi insignitus est, atque idè capax est cognationis spiritualis, & legibus Ecclesiae subicitur. Colligo tertio, Catechumenum esse incapacem prædictæ cognationis, sicut nec Sacramentorum esse capacem; quia non procedit ab eodem stipite, nempe Christo, per spirituales regenerationem, mediante visibili Sacramento Baptismi. Colligo quartò, si Christianus una cum infideli suscipiat puerum, vel alter suscipiat, altero baptizante, non contrahi cognationem cum infideli, utpote qui illius expertus est: bene tamen cum Christiano; quia utile non vitatur per inutile, quando commodè separari possunt, reg. utile, de regul. jur. in 6. Colligo quinto, Infidelem baptizantem, vel suscipientem, non contrahentem cognationem ex eo actu tempore infidelitatis, quamvis postea baptizetur dictus infidelis. Ratio est, quia quod à principio nullum fuit, convalescere nequit. Quare ille infidelis postea baptizatus, poterit matrimonia contrahere cum persona à se baptizata, vel suscepta, & cum ejus matre; quia cum neutra contraxit cognationem spirituales, tanquam illius incapax. Colligo ultimo, esse capacem spiritualis cognationis auctum, qui Baptismum re suscipit, tamen ob in dispositionem suam sanctificantis gratia spirituales vitam non acceperit; quia utrum eam acceperit, necne, certò Ecclesiae constare non posset, constat autem certò, quod Baptismum re susceperit, & que proinde regeneratus à Christo spiritualiter. Et etiam ex dictis colligi potest, cognationem spirituales compaternitatis non convalescere, nec oriri cum parentibus illis infidelibus, licet postea illi baptizentur. Quia quod à principio irritum fuit, convalescere nequit, reg. non firmatur, de regulis juris in 6. & reg. quod ab initio, ff. de regul. ur. Deinde potest etiam colligi inter infidelem sic baptizantem, vel suscipientem, & parentes illos infideles, etiam postea baptizentur, posse consistere matrimonium. Quia nulla inter eos spiritualis cognatio est suborta. Non verò poterit iste fidelis matrimonium inire cum persona à se baptizata, vel suscepta. Quia cum illa vere contraxit cognationem spirituales. In quo differt ab illo alio casu, in quo baptizans, vel suscipiens est infidelis, iste enim nequit contrahere ullam cognationem spirituales, cum sit illius incapax, quia est infidelis: at in hoc casu baptizans, vel suscipiens est infidelis.

RESOL. XCVI.

Possintne in Baptismo assumi in Patrimos duo viri, unus ut interveniat nomine proprio, alter Procurator nomine mulieris?

Et supponitur, quod numerus Patrimos in Baptismo designatus, & quoad summum ex Concilio Tridentino debent esse duo, vir, & femina.

Et an supra id Episcopus dispensare possit?

Et an quilibet puer in quacunque ætate, dummodo sit capax rationis ad mortale peccatum committendum, possit obire munus Patrimos?

Et notatur, quod, quando quis suscipit aliquem in Baptismo per Procuratorem, neque ipse, neque Procurator contrahunt cognationem spirituales.

Idem est, quando quis mittit Nuncium, aut Procuratorem, ut in nomine suo alium baptizet, aut confirmet.

F. Et

Et an munus Patrini, & impedimentum ex eo proveniens solent in Baptismo solemnem locum habeat, tamen si susceptor in Baptismo privato vellet munus Patrini exercere?

Et cursum doceretur, quod baptizans privatim spirituales cognationem contrahit cum baptizato ejusque patre, & matre.

Et quid si laicus baptizat in necessitate? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 30. alias 29.

Sup. hoc, quod hic supponitur, cursum supra in Ref. 94. §. 2.

§. 1. SUPpono quod de numero susceptorum in Baptismo erat decisio Higinij Papae, cap. in *Catechismo*: & Leonis primi, cap. non plures, de consec. dist. 4. ne plures quam unus susceptor sit. Idipsum confirmavit Metense Concilium sub Stephano IV. can. 3. dicens; Infantem nequam duo, vel plures, sed unus à fonte Baptismatis suscipiat, quia in hujusmodi secula diabolo datur locus, & tanti ministerij reverentia vilescit. Nam unus Deus; unum Baptisma, unus qui à fonte suscipit debet esse pater, vel mater infantis. Postea successu temporis plures adhibiti fuerunt, ut colligitur ex cap. *quarvis, de cognat. spirituali in 6.* Sed Concilium Moguntinum sub Paulo III. & novissime Tridentinum, sess. 24. cap. 2. juxta pristina instituta statuerunt, ut unus tantum sive vir, sive femina designetur, & ad summum duo, vir, & femina, qui baptizatum de baptismo suscipiant. Hoc supposito, ad dubium propositum affirmativè respondet Farinacius in *decis. part. 4. in declaratione sess. 24. Concilij* per hæc verba: Procurator non contrahit cognationem spirituales sibi, sed mandanti. Hinc est, quod unus qui sit vir, & alter qui sit procurator mulieris baptizatum de sacro fonte suscipere possunt, sed non duo viri, vel duæ mulieres, unusquisque tamen proprio nomine, vir loco mulieris, vel mulier loco viri. Sic ille, Idem docet Naldus in *Summa, verb. Cognatio, num. 6.* ubi sic asserit: Cognatio spiritualis contrahitur, quamvis unus vir nomine alterius viri, & alter vir nomine mulieris teneant baptismatum, vel confirmatum, non tamen duo viri nomine suo, vel duæ mulieres nomine itidem suo tenere possunt. Sic Naldus.

Sup. hoc in Ref. & §. not. præterea ad mediana,

2. Sed fallitur noster bonus senex, nam contrarium firmatur in Rituali Romano edito jussu, & approbatione Pauli V. *titul. de Patrinit. §. penult.* Et ita in terminis docet Joannes Præpositus in 3. part. D. Thome, *quæst. 68. art. 3. dub. 1. n. 3.* & Antonius Fernandez de Moure in *exam. Theol. mor. part. 3. articul. 2. §. 9. num. 2.* ubi sic ait: Possunt ne assumi duo viri, ut unus vicem suppleat mulieris? Respond. minime. Notat Tolet. *lib. 2. cap. 23. num. 4.* Explicuit Congregatio Cardinal. *num. 490.* Suadet ratio. Quoniam Baptismus est generatio quadam spiritualis, & idè debet conformari generationi naturali; atqui ad generationem naturalem requiritur mas, & femina; ergo ad generationem spirituales, vir & mulier. Neque in hoc Episcopus dispensare potest. Quia non est supra Concilium, oppositum decernens. Ita ille.

3. Notandum est hic obiter contra Abbatem, Ancharanum, Lopez, Possivinum, & alios, quod quilibet puer in quacumque ætate, dummodo sit capax rationis ad peccatum mortale committendum, possit obire munus Patrini. Primò quia nullo jure determinatur ætas ad hujusmodi munus exequendum. Secundò, quia licet puer, usque ad 14. annum nequeat esse pater naturalis, benè tamen potest esse pater spiritualis,

ante dictam ætatem, dummodo habeat usum rationis sufficientem ad exercendam illam susceptionem cum legitima intentione faciendi quod alij Patrini faciunt. Vide Sanchez de *Marrimon. lib. 3. disp. 61. num. 3.* & 4. Basilius Pontium *lib. 3. capit. 37. n. 5.* Ochagaviam *tract. 3. de marrim. q. 57. num. 2.* & alios.

4. Nota etiam, me olim docuisse tanquam probabile, quod quando quis suscipit aliquem in Baptismo per procuratorem, quod neque ipse, neque procurator contrahunt cognationem spirituales; hæc sententia visa est cuidam Ministro hujus Curie Romane nimis laxa, sed si est probabilis, nihil officit, quod sit laxa. Et idè illam, præter Sanchez, Filiucium, Reginaldum, Villalobos, & Vegam, quos, me etiam citato adducit, & sequitur Leandrus de *Sacram. tom. 1. tract. 2. disp. 7. q. 2. 2.* tenet novissime, me citato, præstantissimus Theologus Societatis Jesu Pater Dicastillo de *Sacram. tom. 1. tract. 2. disp. 2. dub. 5. num. 56.* Et hanc sententiam latè, & solide probat etiam Corneio Carmelita Professor inleclæ Salmanticensis Academiae in 3. part. D. Thome, *tract. 6. de impediment. marrim. disp. 7. dub. 16. quæst. 1.* qui respondet ad omnia argumenta, quæ in contrarium adducit novissime Caltrus Palaus *tom. 4. tract. 19. punct. 11. §. 2. num. 15. cum seq.* Et ratio est, quia juribus hujusmodi cognatio inducitur exigere videtur actionem personalem ipsius patrini, ergo non sufficit actio ipsius procuratoris, præsertim, cum ea, quæ odiosa sunt, in impedimenta dirimentia induci non debeant, nisi ubi jus est expressum. Confirmatur, quia ad cognationem naturalem requiritur actio personalis parentum; ergo etiam ad spirituales; patet consequentia, quia ista duæ cognationes, & paternitates parificantur, cap. *debitum, de Baptismo.* Confirmatur secundo, quia cognatio legalis non acquiritur adoptando per procuratorem, *leg. post mortem, licet nec adoptare, ff. de adoptionibus.* Ergo nec spiritualis; patet consequentia, quia cognatio spiritualis imitatur naturalem, & legalem. Confirmatur tertio, quia qui mittit nuncium, aut procuratorem; ut nomine suo alium baptizet; vel confirmet; non contrahit eum eo cognationem spirituales, ut omnes admittunt; ergo nec qui mittit nuncium ut procuratorem, aut nomine suo officium patrini exerceat; patet consequentia ex paritate rationis. Nec obstat dicere, quod verè censetur faciens qui per nuncium, aut epistolam facit, *leg. licet, ff. de constituenda pecunia, & ex reg. 68.* potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum, *de regulis juris in 6.* Ergo hæc actio patrini potest per nuncium exerceri, & idem dicendum videtur de procuratore, cum ad omnia negotia procurator constitui possit, *l. 1. ff. de procurat.* Respondetur, nego consequentiam, neque illæ leges probant oppositum, quia procedunt in actionibus, quæ solum consensu perficiuntur, & non sunt personales, ad cognationem autem spirituales contrahendam actio personalis necessaria est, & hæc est ratio propter quam potest etiam contrahi matrimonium per procuratorem, & non spirituales cognatio. Ceteris rationes, & responsiones ad argumenta contraria videbis apud Corneium ubi supra. His tamen non obstantibus, sententiam adversariorum puto probabilissimam esse, id quod contendo est, nostram sententiam sine non carere probabilitate.

5. Notandum est hic obiter, quod munus Patrini, & impedimentum ex eo proveniens, solum in Baptismo solemnem locum habet, quod verum est,

Docuit in Ref. in Ref. 99.

Sup. cõteno in hoc. & seq. in Tribus Ref. ut

RESOL. XCVII.

An in privato Baptismo tempore necessitatis, sit adhibendus Patrinus, & an contrahat cognationem spiritualement?

Et quid, si quis teneat talem infantem in dicto casu ex proposito, ut Patrinus munus obeat, an contrahat cognationem spiritualement?

Et an improbanda sit consuetudo, secundum quam quibusdam in locis Catholici Patrinus existunt filiis Hæreticorum, baptizante illos Ministro hæretico in forma Sanctæ Trinitatis? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 18.

§. 1. **Q**Uoad primum affirmativè respondit Sup. hoc in principio §. 1. Refol. 1. not. seq.

Melchior Zambranus de cas. occur. tempore mortis, cap. 1. de Sacrament. Baptism. dub. 18. num. 17. quia esse patrinum non pertinet tantum ad solemnitatem, sed requiritur, ut sit, qui instruat baptizatum, & qui adjuvet ad ejus spiritualement regenerationem; deinde vix fieri potest Baptismus privatus, saltem in pueris, nisi sit qui illum teneat, quando abluatur, in Baptismo. Ergo credendum est, Ecclesiam universaliter sensisse, in omni Baptismo etiam privato requiri patrinum.

2. Sed ego puto nullum esse Ecclesie præceptum, ut in tali Baptismo patrinus adhibeatur. Et ita docent Sotus in 4. dist. 42. quest. 1. art. 1. Henriquez lib. 2. cap. 18. in fine. Suarez, Sanchez, Rodriguez, & alij. Et ratio est, quia cum in isto casu necessitatis, parentes ferè non possint idoneos eligere ad munus patrinus, incredibile non est, Ecclesiam talem eis obligationem imponere voluisse: & ideo licet aliquis in hoc casu materialiter teneat infantem, non ideo patrinus ejus efficitur.

3. Difficultas verò est, an si aliquis talem infantem teneat ex proposito, ut patrinus munus obeat, an contrahat cognationem spiritualement? Affirmant Zambranus ubi supra num. 4. Navarrus in manual. cap. 22. n. 40. Coninch. de Sacram. disp. 32. dub. 2. concl. 2. Armilla ver. Matrimonium, n. 14. Suarez, Vivaldus, Sà, & alij.

4. Sed mihi contraria sententia videtur etiam probabilis, quam docet Sanchez de Matrimon. ten. 2. lib. 7. disput. 62. num. 15. Rodriguez, & alij. Notandum est tamen hæc obiter, non esse improbandam consuetudinem, secundum quam quibusdam in locis Catholici, patrinus existunt filiis Hæreticorum, baptizante illos ministro hæretico in forma SS. Trinitatis; & ita docet Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 2. cap. 89. n. 6. contra Azorium part. 1. lib. 8. cap. 11. §. 9.

RESOL. XCVIII.

An infanti moribundo, quando conferretur Baptismus, sit adhibendus Patrinus?

Et an in dicto casu, si quis materialiter teneat infantem, ideo Patrinus efficiatur?

Et quid dicendum, si infantem teneat ex proposito. Ut Patrinus munus obeat, an sit verus Patrinus, & cognationem spiritualement contrahat, vel necessarium sit, ut Baptismus debeat esse sollemnis ad contrahendam dictam cognationem spiritualement? Ex part. 5. tract. 3. Ref. 7.

F 2 §. 1. Respon

in prima in ut notat Hurtadus, de matrim. disp. 18. diff. 6. & alij, tamen susceptor in Baptismo privato vellet minus Patrinus exercere, quia adhuc non exerceret illud, qualiter ab Ecclesia præscribitur, ad cognitionem spiritualement contrahendam. Nec obstat quod iura statuentia impedimentum cognationis spiritualement, æquè de Baptismo sollemni, ac privato loquuntur, ut constat ex cap. 1. & fin. de cognat. spiritualement in 6.

6. Etenim baptizatus privatum æquè indiget instructore, ac baptizatus sollemnitè. Deinde baptizans privatum spiritualement cognationem contrahit cum baptizato, ejusque patre, & matre: ergo similiter contrahere poterit susceptor in eo Baptismo. Ob has rationes hanc sententiam defendunt Navarrus Summ. capit. 23. num. 40. Agid. de Coninch. disp. 32. de matrim. n. 59. Basl. Ponce lib. 7. cap. 40. num. 5. Sed hæc non urgent, ut recedamus à communi sententia. Nam esto jura æquè de baptizante ac de suscipiente loquantur, quoad impedimentum cognationis, intelligi debet singula singulis tribuendo, de baptizante, quoties fuerit Baptismus, quia Baptismus sollemnis, & privatus formaliter, & in se ipsis non differunt, sed in cætemonibus extrinsecis, & accidentibus, ideoque baptizans, sive baptizet sollemnitè, sive privatum, cognationem spiritualement contrahit. At susceptor sollemnis, & privatus formaliter differunt, quia esse susceptorem habetur ex Ecclesie institutione; quæ de susceptore privato vix unquam contingente, mentionem non fecit, sed solum de susceptore sollemni, seu pro baptismo sollemnitè factio.

7. Sed si aliquis hic inquirat, an Laicus in necessitate baptizans contrahat cognationem? Respondeo affirmativè, quia verum Sacramentum confert, nec refert, quod ratione necessitatis teneatur ministrare, quia etiam Parochus tenetur ratione officij ministrare sollemnitè, & nihilominus cognationem contrahit. Sed objicies parentes, qui in casu necessitatis proprios filios baptizant, non contrahunt cognationem, quæ ulum matrimonij contracti impediatur, capit. ad limina. 33. quest. 1. ergo nec Laicus in necessitate baptizans contrahat cognationem, quæ futurum matrimonium impediatur.

8. Respondeo negando consequentiam, & ratio discriminis est, quod in parente proprium filium, & uxoris in casu necessitatis baptizante, cognatio spiritualement, quæ ulum matrimonij jam contracti impediatur, haberet rationem pœnæ, si quidem privaret illum potestate petendi debitum, ad quod habet jus in re ratione matrimonij, ideo speciali jure in dict. cap. ad limina, excipitur ille casus, & merito, quia consentaneum est rationi, ut propter observantiam præcepti non incurratur pœna aliqua, qualis esset expoliari proprio jure petendi debitum, at verò cognatio spiritualement ante matrimonium contracta, non habet rationem pœnæ, sed potius pertinet ad quoddam concordiam, & unitatis vinculum inter homines ratione cujus Ecclesia prohibuit matrimonium inter illos, ut charitas inter alios dilataretur, & ita potest optimè contrahi hæc cognatio, propter exercitium actus præcepti, sicut & contrahitur irregularitas à Judice, qui latronem suspendit, quamvis ad id ex officio teneatur, quia hujusmodi irregularitas, non inducitur in pœnam delicti, sed propter alias causas.